

Koldingbogen

ÅRSTAL:	1993
FORFATTER:	Gunhild Due
TITEL:	SF i Kolding.
KORT RESUME:	Partiets historie 1959 – 1978.

SF i Kolding

Af Gunhild Due

Den 15. februar 1959 holdtes det stiftende landsmøde for SF i København. Det var resultatet af mange års uenighed i Danmarks Kommunistiske Parti. En uenighed der især var affødt af udenrigspolitiske begivenheder, henholdsvis SUKPs 20. kongres, ideologisk strid omkring Jugoslavien og endelig Ungarns-opstanden.

Striden endte med Aksel Larsens eksklusion, og mange partimedlemmer fulgte ham, ikke mindst fra provinsen. Den 22. november 1958 mødtes 76 personer på Christiansborg, hvor man besluttede at spørge vælgerne, om der var plads og behov for at danne et nyt parti. Man samlede 18000 underskrifter, og dermed var der skabt baggrund for det stiftende møde i februar 1959.

Til folketingsvalget i 1960 kom det første målsætnings- og programskrift, der kaldtes Elsehovedprogrammet, fordi det blev forfattet i Morten Langes sommerhus på Elsehoved. Hovedpunkterne var afrustning og neutralitet, forslag til skattereform med kildeskat, samfundsovertagelse af monopoler og arbejderindflydelse på arbejdspladserne, 9-årig folkeskole, 4 ugers ferie, 40 timers arbejdsuge m.v. Senere skulle SFs programskifter blive til hele bøger forfattet af partiets intellektuelle og skolelærere med en rigdom af ord og begreber, som kun de allermest aktive orkede at læse.

Formanden for SID i Kolding mangeårigt

medlem af DKP, Kai Ibsen var fra starten medlem af det nye partis hovedbestyrelse og tog initiativ til dannelse af en lokal partiforening i Kolding. Det skete i 1959 og den første bestyrelse bestod af fire forhenværende kommunister og en partiløs. Man valgte klogeligt den forholdsvis unge partiløse Erling Thomsen til formand. De øvrige var alle garvede partisoldater. En del af dem havde haft et hårdt liv under krigen, hvor de måtte holde sig skjult, sad i fangelejr og nogle endte i koncentrationslejre, det var slidte folk, som nu startede fra bunden for at bygge et nyt parti op. Ud over den allerede nævnte Erling Thomsen var det Kai Ibsen, Laust Jakobsen, Valdemar Petersen og Marinus Thomassen.

Det nye parti blev naturligvis mødt med vrede fra de, der forblev i det gamle DKP, ligesom socialdemokraterne heller ikke så med milde øjne på den nye konkurrent fra venstre side af det politiske spektrum. Man søgte at mane det nye parti i jorden, kaldte det for »sandflugtspartiet« og »forklædte kommunister«.

Lokalt viste modviljen sig især på arbejdspladserne, hvor de, der åbenlyst bekendte sig som SFere, kunne have det ganske barsk; der var også eksempler på fyringer. I fagforbundene måtte SFere i mange år affinde sig med, at deres kontingent blev brugt til at støtte socialdemokratiets valgfonde.

På grund af disse forhold kunne det knibe for SF at få stillere til de forskellige valg, mange turde ikke få deres navn offentligt frem. Angsten for registrering lå dybt især hos ældre medlemmer, som havde haft bitre oplevelser under 2. verdenskrig, hvor en del af det danske politi var lidt for ivrige til at udlevere deres kommunistiske medborgere til tyskerne. At der fandt en vis overvågning sted, vidste man. SFs første lokale formand, Erling Thomsen, kunne konstatere, at al post til SF havde været åbnet, inden det nåede frem til hans adresse.

Politiets Efterretningstjeneste havde travlt. Når de eksempelvis havde tid til at aflytte Kai Ibsens telefon i Kolding, og den aflytning er bekræftet, så må de have haft travlt over det ganske land. Det var ikke uden grund, at en del af medlemmerne var bange for registrering og overvågning. Af samme grund, angsten for at få sit navn offentligt frem, blev SFs generalforsamlinger altid holdt for lukkede døre. Når unge journalister i 1992 undrer sig over, at SF stadig holder lukkede generalforsamlinger, er baggrunden altså her. Nu er det blevet en vane, som dog regelmæssigt debateres.

Ved partiets start og op gennem 60'erne var der ikke mange penge at gøre med. Møderne blev holdt hos bestyrelsesmedlemmerne. En gang havde Aksel Larsen lovet at overvære et bestyrelsesmøde, da han alligevel var i Jylland. Dette rygtedes, og Erling Thomsens beskedne lejlighed på Broagervej fyldtes til bristepunktet. Aksel Larsen undrede sig noget over den enorme bestyrelse, man holdt sig i Kolding.

Ved SFs første valg til Folketinget i 1960 var Kai Ibsen opstillet i Koldingkredsen, og i Vonsildkredsen opstillede Valdemar Petersen. I

Johannes Skråppenborg Nielsen, Henry Due og Aksel Larsen ved Skamlingsbanken i 1964

landkredsene var der ikke mange stemmer at hente, men i Kolding fik partiet 676 stemmer.

Da det første kommunalvalg med SF som deltager fandt sted i 1962, blev SF repræsenteret i 15 kommuner af de daværende 1260, hvoraf flertallet var små kommuner, hvor SF slet ikke opstillede kandidater. I Kolding var der opstillet seks personer med Kai Ibsen i spidsen for to arbejdere, en lærer, en bibliotekar og en husmor, den obligatoriske kvinde. Senere i SFs historie gjorde såvel kvinderne som lærerne sig betydeligt mere gældende. Med 813 stemmer blev partiet repræsenteret af Kai Ibsen i Kolding Byråd.

Byrådet bestod af 21 medlemmer: 11 socialdemokrater, 7 konservative, 2 fra venstre og 1 fra SF. Socialdemokraternes flertal var komfortabelt, de behøvede ikke at tage hensyn til den uindbudte SF'er. Det ses på den måde udvalgsposterne fordeltes på. SF fik ikke sæde i nogle af de betydelige udvalg, end ikke i Havneudval-

Socialistisk Folkeparti er Sund Fornuft

for

Dansk afrustning og neutralitet
Boligfond til sikring af flere og billigere boliger
Stop for jordspekulation
Bedre uddannelse, mindst 9 års skolepligt
En skattereform med fradragsret og kildeskat
Medbestemmelsesret på arbejdspladserne
Støtte til FN
og til udviklingslandene

imod

Dansk medlemskab af Nato
1800 millioner kroner årligt til militæret
Hemmelige kartoteker
Større indirekte skatter

Det er
DEM
der
bestemmer

S. F.s kandidat i Kolding og Vonsild kredsene, medlem af S. F.s hovedstyrelse Gunhild Due er kendt fra radio og TV for sin levende interesse for samfundsforhold, familiepolitik og menneskets mulighed for trivsel i det moderne teknisk udviklede samfund.

Derfor anbefaler vi varmt vælgerne at stemme Gunhild Due ind i folketinget, kun få ekstra stemmer i forhold til sidste valg vil sikre hendes kandidatur.

Gunhild Due er opstillet både i Kolding og Vonsild kredsene, og Vonsild kredsene får hermed også en mulighed for at blive repræsenteret i folketinget.

X ved liste F

Løbeseddel for SF ved valget i 1964.

get. Det blev kun til perifere poster af mindre betydning, hvilket naturligvis ikke hindrede Kai Ibsen i at blande sig efter bedste evne. De gamle partier dyrkede hemmeligholdelsesprincippet. Udvalgmøderne havde lukkede dagsordner, hemmeligholdt viden giver magt, så det var ganske svært for en enlig S.F'er at følge med i byrådsarbejdet og få indflydelse på samme.

Byrådsvalget i 1966 gav uændret mandatfordeling, skønt SF gik frem fra 676 stemmer til 1131.

Kai Ibsen fik stadig ingen betydningsfulde poster. Ved valget i 1970 spillede Kommunalreformen ind, landkommunernes sammenlægning med købstadskommunerne ændrede sammensætningen af mange byråd.

I Kolding øgede man byrådets medlemstal fra 21 til 25. Venstre fordoblede sit antal fra 2 til 4, en følge af landkommunernes stemmer. Valgkampen drejede sig især, om borgmesterposten kunne skifte fra socialdemokratisk til

Førstander Kai Ibsen

borgerlig side, derved blev SF lidt uinteressant. På landsplan havde partiet haft svære problemer, som også smittede af. SF fik 659 stemmer, det var ikke nok til at bevare Kai Ibsens mandat.

På centralt hold var Koldings partiforening allerede i 60erne repræsenteret i SFs hovedsty-

relse først med Kai Ibsen, og senere fik jeg et mandat. Med hensyn til Folketinget blev Kolding SF repræsenteret i 1964 af mig.

Partiet blev som nævnt beskyldt for at være et forklædt DKP, hvorfor ledelsen var stærkt interesseret i at finde folketingskandidater, som dels ikke havde været medlem af DKP, dels var kendte i en bredere kreds, og endelig skulle man jo da også have fat i den obligatoriske kvinde.

Efter partiets mening opfyldte jeg alle tre ønsker. Jeg var blevet kendt gennem medierne som den læsende landarbejderkone og var sidst i 50erne og først i 60erne en søgt foredragsholder.

Partiet havde ikke mange penge til valgkampe hverken centralt eller lokalt. Da man skulle lave TV-udsendelse til valget i 1964, var Aksel Larsen herovre, fordi jeg skulle være med i valgudsendelsen. Jeg husker, hvordan Aksel Larsen lå på knæ oppe ved Skamlingsbanken viftende med en buket græs foran kameraet for at give liv i billedet. Råd til personlige plakater var der ikke, kun en lille folder kunne der blive til.

Op gennem 60erne var partiet igennem flere kriser og magtkampe på centralt hold. I Kolding slap man nogenlunde fri for alt for vilde og akademiske diskussioner, dels var det fornuftige og solide folk, der sad i bestyrelsen, dels var der ikke så mange medlemmer. Medlemstallet lå et godt stykke under 100, hvoraf meget få var aktive. Faktisk var fremmødet for eksempel til opstilling af folketingskandidat så beskedent, at familien Ibsen, som talte en seks til otte stykker, kunne afgøre, hvem der skulle opstilles.

Trods fredsommeligheden fulgte man naturligvis med i, hvad der skete. Da SFs venstrefløj

i Folketinget i 1967 splittede partiet og væltede arbejderflertallets regering, sendte Koldingafdelingen en skarp fordømmelse, som sluttede således: »Bestyrelsen for SFs Koldingafdeling fordømmer »venstrefløjens« handlinger, der har ødelagt mulighederne for en begyndende enhed i arbejderbevægelsen, og som til gengæld

har givet de borgerlige partier mulighed for at vejre morgenluft ved yderligere at udbygge splittelsen i arbejderbevægelsen.

Vi tilsiger SF vor fulde loyalitet, og vi beder vore medlemmer, venner og vælgere om at slutte op om SF, støtte os politisk, moralsk og økonomisk, så vi er istand til at føre valgkamp,

SFere samlet efter byrådsvalget i 1978, hvor man fik to medlemmer af Kolding Byråd. I forgrunden Gunhild Due, bag hende Villy Søvnald, der kom ind i byrådet i 1982. (Foto: P. Thastum)

Gunhild Due forlader Folketinget i 1971.

på en sådan måde, at vi styrker vor anscelse og positioner og genskaber enheden og fremskridtet i dansk arbejder- og fagbevægelse».

Udtalelsen bærer præg af, at det faktisk var arbejdere, der var medlem af SF i Kolding. I Århus og København havde for eksempel de studerende større indflydelse. Om selve folketingsarbejdet og de centrale stridigheder skal der iøvrigt ikke berettes her. Jeg forlod Folketinget i 1971, siden har Koldings SF afdeling ikke haft en repræsentant i Folketinget bortset fra

nogle få måneder, hvor Villy Søvnald har været inde som suppleant. Fra 1970 til 1978 skete der ikke meget i SFs afdeling i Kolding. Der var ca. 35 medlemmer, kommunalvalget i 1974 gav ikke valg. Forsøg med forskellige folketingskandidater bl.a. Kai Ibsens søn Jørn Ibsen og Arne Larsen, fhv. folketingsmedlem fra København gav heller ikke resultat. Først ved kommunevalget i 1978 vendte billedet, da SF igen blev repræsenteret i byrådet med 2 mandater. Derom kan berettes en anden gang.